

Ved Dagens Begyndelse

Danmarks Radio P1, august-september 1982

Ved *Erling Tiedemann*

Mandag den 30. august 1982

Når man er folkevalgt politiker, kommer man til at snakke med utroligt mange mennesker - og selvfølgelig også med mange andre folkevalgte af de mest forskellige partifarver.

Selvfølgelig er det politik, folk vil snakke med en politiker om,- men man tager grundigt fejl, hvis man tror, at denne snak indskrænker sig til at tale om betalingsbalancen, sygehusproblemerne og en eventuel skattereforms eventuelle velsignelser.

Tværtimod,- mange mennesker har forlængst fået øje på, at hovedparten af samfundsproblemerne stammer fra menneskene selv, og at meget af rodet og frustrationerne i samfundet har sammenhæng med det frustrerende rod, som mange oplever i deres eget liv.

Derfor sker det også, at vi kommer til at snakke om religion, - ja, det vil sige, vi danskere har jo lidt svært ved at tale om troen, og først og fremmest har vi svært ved at sige Jesus, så vi taler i stedet om de kristne livsværdier eller om den kristne kulturarv, som vi bygger på,- eller hvordan det nu siges, når man under alle omstændigheder er lidt genert ved at sige Jesus!

Men, never mind, snakken er alligevel udtryk for, at de fleste af os længes efter et holdepunkt af en anden slags end den slags holdepunkter, vi mennesker selv kan etablere her i livet. Man behøver ikke være fyldt 50 år, som jeg gjorde det for nyligt, for at nå til erkendelse af, at man ikke kan klare tilværelsen, selv,- og at vi mennesker forresten heller ikke kan klare den sammen - allerede fordi vores menneskenatur trods alle sine forbløffende evner og muligheder lider af nogle fundamentale skavanker. Der er noget i os, som vi ikke kan få til at fungere, trods god vilje, - ofte ser vi endda, at den gode vilje tilyneladende forøger ulykkerne antal. Der er jo næsten ikke grænser for de samfundsproblemer, der er skabt i den bedste mening. Kort sagt: overladt til os selv er vi hurtigt kørt fast.

I denne situation er Bibelens tale klar: Selvom kristne livsværdier og kristen kulturarv bestemt ikke er noget, man skal kimse ad, så er det alligevel ikke til sådanne begreber, Det nye Testamente henviser os, når det kniber:

Frelsen findes i navnet Jesus, siges det,- d.v.s. i personen Jesus, gennem den personlige tilknytning til ham, gennem den stadige hængen ved ham.

Men navnet er altså ikke ligegyldigt, hverken hans eller mit. Med Det gamle Testaments ord siger Gud til enhver:

"Frygt ikke, jeg kalder dig ved navn, du er min!"

Den, man kalder ved navn, får man et særligt fællesskab med - det gælder ikke mindst for navnet *Jesus*.

Tirsdag den 31. august 1982

Uden skrammer kommer ingen gennem livet, og af og til kan man som menneske føle, at det hele er blevet så broget, og at man har fået så mange buler, at det er svært at forestille sig, at man nogensinde kan blive rettet op igen.

Det hele kan forekomme én at være så mislykket, at der kun er brokkassen igen - og i den må man så skjule sig i den tid, der er tilbage af livet - hvis man da ikke ligefrem bukkes under for fortvivlelsen og søger at forkorte det liv, der synes at være blevet så forkvaklet.

Der er hos profeten Jeremias en fortælling, som faktisk har bud til os, når vi føler os mislykkede og er på vej til at blive slået alvorligt ud.

Gud siger til sin profet: *"Gå hen til pottemagerens værksted - dér vil jeg fortælle dig noget!"*

Jeremias går til pottemageren; han træffer ham ved drejeskiven og lægger mærke til, at tingene af og til mislykkes - *"sådan som det nu kan gå med leret i pottemagerens hånd"*, som det hedder i fortællingen.

Men så begynder pottemageren bare igen, slår det samme ler op på ny og former det til noget andet.

Da siger Herren til Jeremias: *"Skulle jeg ikke kunne gøre med jer, hvad denne pottemager gør ved leret? Se, som leret er i pottemagerens hånd, sådan er I i min!"*

Fortællingens kerne er ligetil:

For Gud er intet umuligt, og for ham er det aldrig for sent at få noget ud af os. *"Jeg vil aldrig slippe dig og aldrig forlade dig,"* siger han, *"thi jeg, som er Herren din Gud, jeg griber din hånd og siger til dig: Frygt ikke, jeg vil hjælpe dig!"*

Onsdag den 1 . september 1982

Jeg har ladet mig fortælle, at den store indiske politiker og tænker, Gandhi, engang under et besøg i et vesteuropæisk land skal have givet udtryk for stor beundring for det veludviklede samfund, han besøgte, men at han alligevel havde et spørgsmål at stille, som gjorde hans værter tavse:

"Hvem har egentlig bildt jer ind," spurgte han, "at I kan opbygge et samfund, der er så godt organiseret, at det ikke længere er nødvendigt at være god?"

Spørgsmålet rammer også vores systemtroende nutid lige på det ømme punkt, for det er jo netop, hvad vi ofte har bildt os selv og hinanden ind: At vi kunne indrette tingene sådan, at man ikke længere skulle behøve at elske sin næste som sig selv.

Men i stigende tal er vi ved at genopdage betydningen af den enkelte - ikke bare i den snævrere familiesammenhæng, men nok så meget i forhold til de mange i samfundet og på vores arbejdsplads.

Det berører også det, man med et gammeldags og måske lidt misforstået ord kalder for moral. Moral opfattes ofte som dækkende dét, man egentlig burde, men som der iøvrigt ikke sker noget synderligt ved, at man lader være med, - især ikke, hvis det ikke bliver opdaget ...!

Men denne opfattelse af moral er forkert.

Der har måske nok været engang, - det siger man i hvert fald, - hvor præsterne prædikede kirkerne tomme, fordi de ikke kunne snakke om andet end synd og død og dom, så der ligesom slet ikke blev plads til den Guds barmhjertighed, som er større end al synd tilsammen.

Men nu er vi vistnok nok kommet i den anden grøft og tror, at intet er synd - det er i hvert tilfælde højst *synd for*.

Og det sidste er da også rigtigt i den forstand, at synden er synd for menneskene, fordi vi går i stykker ved den. Det var dét, Moses udtrykte, da han stillede israelitterne over for et valg:

Jeg forelægger dig i dag livet og lykken eller døden og ulykken, sagde han, hvis du holder Guds bud, skal du leve, men hvis dit hjerte vender sig bort, så går du til grunde. Så vælg da livet, for at du og dine må leve, idet du elsker Herren, adlyder hans røst og hænger ved ham.

Eller sagt med andre ord: Nok er Guds tilgivelse og barmhjertighed endeløs som havets sand, men derfor er det alligevel sandt, at mennesket ikke kan undslå sig de moralske krav uden at gå i stykker selv.

Derfor er det også forkert at fremstille Jesu bud som gammel snak, der bare drejer sig om at erstatte det søde liv med det sure.

Tværtimod: Guds bud leder ud i *åbent land* - ud til befrielse og håb.

Torsdag den 2. august 1982

Troen på Jesus er - hvis man må bruge sådan et ord: noget *operationelt*, det vil sige noget, som på én gang er forpligtende og konkret vejvisende i livet, men som samtidig rummer de ressourcer, der skal til for i det mindste at forsøge at leve dette liv.

Det er bare uendeligt væsentligt at huske sig selv på det billede, som Jesus giver i Johannes-evangeliet af vores forhold til ham:

Jeg er vinstokken, siger han, I er grenene ... Bliv i mig, så bliver jeg i jer ... Thi skilt fra mig kan I slet intet gøre!

Jesus er ikke en forlængst afdød idealskikkelse, hvis eksempel man efter bedste evne skal prøve at leve op til - selvom hans ord og handlinger naturligvis også er et eksempel for os.

Nej, Jesus er *den levende*, som *mere og mere vil vinde skikkelse* i os i samme grad, vi knytter os til ham. Det er slet ikke meningen, at vi skal klare det uden ham, - ligesom det selvfølgelig ikke er meningen, at grenen skal kunne klare at bære *frugt*, hvis den ikke sidder på vintræet.

Troens liv drejer sig derfor ikke mindst om en stadig bøn om, at han vil komme ind i ens liv og gøre det til dét, han vil - fordi: skilt fra ham kan vi slet *intet gøre*.

Der er skrevet tykke bøger om bøn,- og alligevel kan det hele på sin vis stå på et frimærke. Jeg kan huske fra en TV-udsendelse for nogle år siden, hvor nogle unge mennesker på Strøget i København snakkede om livet og troen, og hvor flere af de unge sagde, at de ville gerne, men de anede faktisk ikke, hvordan de skulle ende og begynde for at komme til at bede til Gud. Og der var én, der sagde: *Det er såmænd ikke så svært; du skal bare begynde med at sige: "Jesus, kom ind i mit liv og lad mig komme ind i dit!"*

Nogen vil måske sige, at det er lidt for forenklet,- men det er til gengæld en bøn, der aldrig vil blive bedt forgæves, fordi Jesus siger: *Den, der kommer til mig, vil jeg aldrig støde bort!*

Fredag den 3. september 1982

Den muntre trompetmusik, som har indrammet denne uges udsendelser *Ved Dagens Begyndelse*, er hentet fra en af Bach's kantater, *Jesu, der du meine Seele*.

Egentlig er der tale om en arie, beregnet til at skulle synges som en duet af en sopran- og en altstemme, men en af vor tids bedste trompetister, *Maurice André*, spiller den sammen med sin søn *Lionel* som en duo for to trompeter, og det bliver den ikke mindre festlig af.

Teksten til arien kan nogenlunde frit gengives sådan: *Med usikre, men dog beslutsomme skridt haster vi til dig, Jesus, for at finde hjælp. Du er den, som trofast opsøger den syge og svage, og du finder den, der driver forvirret omkring ...*

Denne tekst - og den glade barokmusik - sammenfatter egentlig, hvad jeg i denne uges morgenudsendelser har prøvet at sige: Guds tale til os mennesker er *et budskab om noget godt*.

Nok er vi usikre, - det følger af at være menneske, men vi har alligevel mulighed for svare med den form for usikker beslutsomhed, som man kalder for tro, og det har vi først og fremmest, fordi den ikke skal bygge på vore egne muligheder, men på Jesu egen trofasthed.

Det er i denne trofasthed imod mennesket, han opsøger os - og finder os dér, hvor vi måske driver forvirrede rundt, - og det er i denne trofasthed, han frelser os.

Derfor er troens verden heller ikke de lange og triste ansigters miljø, men glæde og tryghed midt i alt hurlumhejet - eller som der står: *I troen findes den glæde og fred, som overgår al forstand!*

Det behøver man ikke kunne spille på trompet for at give udtryk for, - men hør alligevel:

<musikken fades ind>

Noter til anvendt musik og bibeltekster

Musikken

Alle udsendelser indledes og afsluttes med musikken fra en aria i Johann Sebastian Bachs kantate til 14. søndag efter Trinitatis: *Jesu, der du meine Seele*, BWV 78, indspillet som duet for to trompeter af Maurice André og hans søn og elev Lionel André.

CEMI Electrola, pladenummer 1 C 065-03-709, *André spielt Bach*, side 2.

Ariens originale tekst fra 1700-tallet lyder: Wir eilen mit schwachen, doch emsigen Schritten, o Jesu, o Meister, zu helfen zu dir! Du suchest die Kranken und Irrenden treulich! Ach, höre, wie wir die Stimme erheben, um Hilfe zu bitten! Es sei uns dein gnädiges Anlitz erfreulich!

Hele arien findes på pladen Deutsche Grammophon Gesellschaft Archiv nr. 198197

Anvendte bibeltekster:

Mandag

Ap. Gern. 4,14

Esaias 43,1

Åbenb. 3,8

Tirsdag

Jeremias 18,1-6

Lukas 1,37

Hebræerbr. 13,5

5. Mosebog 31,6.8

1 . Krøn. 28,20

Esaias 41,13

Onsdag

5. Mosebog 30,15-20

Salme 118,5; 119,45

Torsdag

Johannes 15,1-8

Åbenb. 1, 18

Galater 4,19

Johannes 6,37

Fredag

Lukas 4,18

1 . Tess. 5,24

Filipperbr. 4,4-7